

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Warmtetransportleiding Vlaardingen – Den Haag

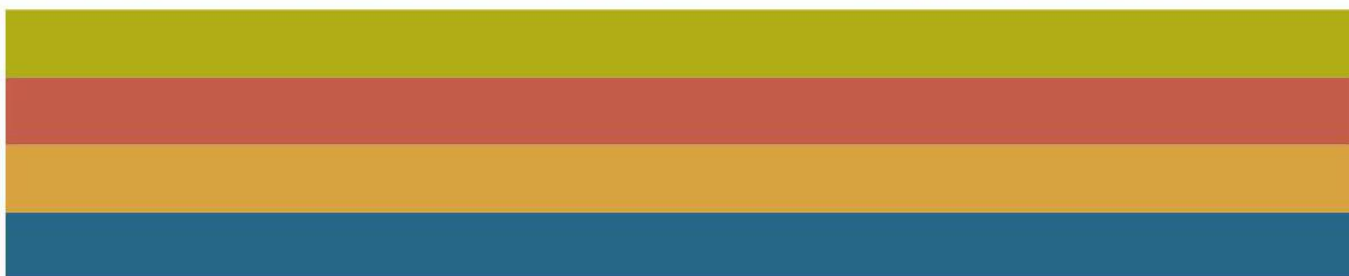
Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

28 mei 2021 / projectnummer: 3502

35 JAAR

onafhankelijk en deskundig advies

1 Advies over het MER in het kort

LdM C.V.¹ wil een warmtetransportleiding aanleggen van Vlaardingen naar Den Haag. Hiermee kunnen ook gemeenten zoals Den Haag restwarmte gebruiken van de industrie uit het Rotterdamse havengebied. Het project WarmtelinQ bestaat uit de aanleg van de aftakking van de Leiding over Noord (LoN), twee warmtetransportleidingen, de bouw van een pompstation en een aansluiting op het bestaande warmtenet in Den Haag. Het vermogen van het hoofdtransportnet wordt 250 MW. Daarmee kan naar verwachting voor 130.000 huishoudens in de warmtevraag worden voorzien.

Voordat de Provinciale Staten van de provincie Zuid-Holland besluiten over het Provinciaal Inpassingsplan worden eerst de milieugevolgen onderzocht in een milieueffectrapport. Ook zijn er andere besluiten nodig. Voor de besluiten over dit plan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland (coördinerend bevoegd gezag voor de m.e.r.-procedure) hebben de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'Commissie') gevraagd te adviseren over het MER. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Wat blijkt uit het MER?

Op globaal niveau is een viertal alternatieven onderzocht voor het verduurzamen van de warmtevraag in de regio tussen Vlaardingen en Den Haag. De alternatieven komen onder andere voort uit de eerdere (scenario)studies voor de warmtetransitie die zijn gedaan door CE Delft^{2,3}. Deze alternatieven (All-Electric, Collectieve Warmte, Groen Gas en Biomassa) zijn getoetst aan vier doelstellingen⁴. Collectieve warmte voldoet aan alle geformuleerde doelstellingen. Collectieve warmte scoort positiever op economische haalbaarheid ten opzichte van All-Electric, en ten opzichte van Groen Gas⁵ beter qua leveringszekerheid. In het Klimaatakkoord (2019) zijn afspraken gemaakt over het inzetten van (regionale) restwarmte vanuit de industrie om CO₂-reductie te bereiken. Wanneer op termijn de omvang van de restwarmtestroom vanuit het Rotterdamse Havengebied afneemt kan het warmtenet gevoed gaan worden met andere warmtebronnen, zoals geothermie, waarmee dit warmtetransportnetwerk ook in de toekomst haar functie kan blijven vervullen. Voor het realiseren van collectieve warmte ter vervanging van aardgas is een warmtetransportleiding vanuit Vlaardingen nodig. Hiervoor zijn twee leidingtracés onderzocht⁶. Deze tracés zijn – per deelgebied⁷ – beoordeeld op de effecten op het milieu en de omgeving, zowel tijdens de aanleg als in de gebruiksfase. Beide tracés hebben (licht)

¹ Een werkmaatschappij van de Gasunie N.V.

² CE Delft, Op weg naar een klimaatneutrale gebouwde omgeving 2050, 2015
https://ce.nl/wp-content/uploads/2021/03/CE_Delft_3A31_Klimaatneutrale_gebouwde_omgeving_2050_DEF.pdf.

³ CE Delft, Scenario's voor de warmtetransitie in Den Haag, februari 2017
[CE_Delft_3L11_Scenarios_voor_de_warmtetransitie_in_Den_Haag_Def.pdf](https://ce.nl/wp-content/uploads/2021/03/CE_Delft_3L11_Scenarios_voor_de_warmtetransitie_in_Den_Haag_Def.pdf).

⁴ Duurzaam warmtegebruik, economische haalbaarheid, waarborgen van leveringszekerheid en toepasbaar in stedelijk gebied (pagina 31 van het MER).

⁵ Duurzaam bio- of synthetisch gas.

⁶ De twee leidingtrajecten zijn tot stand gekomen door onder andere te kijken naar: totale lengte traject, mogelijkheden bundeling langs bestaande infrastructuur, aansluitingsmogelijkheden gemeenten in verband met toekomstige warmtenetten, beschikbaarheid ruimte (onder de grond), technische haalbaarheid (pagina 14 Notitie Reikwijdte en Detailniveau).

⁷ Deelgebied Vlaardingen, Deelgebied Midden-Delfland en Schiedam, Deelgebied Delft, Deelgebied Rijswijk en Deelgebied Den Haag.

negatieve milieueffecten, bijvoorbeeld voor de aanwezige cultuurhistorie en archeologie. De meeste effecten zijn vaak tijdelijk van aard.

De verschillen tussen de twee onderzochte alternatieven zijn beperkt. Zo scoort alternatief 2 iets negatiever op bescherming van soorten en hinder voor het verkeer. Alternatief 1 – het voorkeurstracé – leidt tot meer geluidhinder bij de aanleg. Dit alternatief heeft de voorkeur vanwege de technische haalbaarheid, voorkeur van stakeholders, de impact op de omgeving en minder effecten op de groenstructuren. Voor dit voorkeursalternatief is er in deelgebied Den Haag nog een variant onderzocht voor het behoud van waardevolle bomen aan de De La Reyweg. Toch is ervoor gekozen om het oorspronkelijke VKA te handhaven vanwege technische voorkeur, lagere kosten en planningsvoordelen.

Wat is het advies van de Commissie?

Het MER, inclusief alle onderliggende bijlagen en de ontwerpbesluiten, geeft voldoende informatie over de te verwachten milieueffecten van de warmtetransportleiding. Ondanks dat, en ondanks dat de Commissie zich ervan bewust is dat het plan bijdraagt aan het op termijn omlaag brengen van de stikstofuitstoot, signaleert de **Commissie bij de toetsing van het MER een tekortkoming. Zij vraagt om beter en navolgbaar te onderbouwen op welke wijze aantasting van de natuurlijke kenmerken van de nabijgelegen beschermde natuurgebieden (Natura 2000) door tijdelijke stikstofneerslag met zekerheid is uit te sluiten. Zij acht deze informatie essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het Provinciaal Inpassingsplan.**

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over het Provinciaal Inpassingsplan en de andere benodigde besluiten.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

Achtergrond

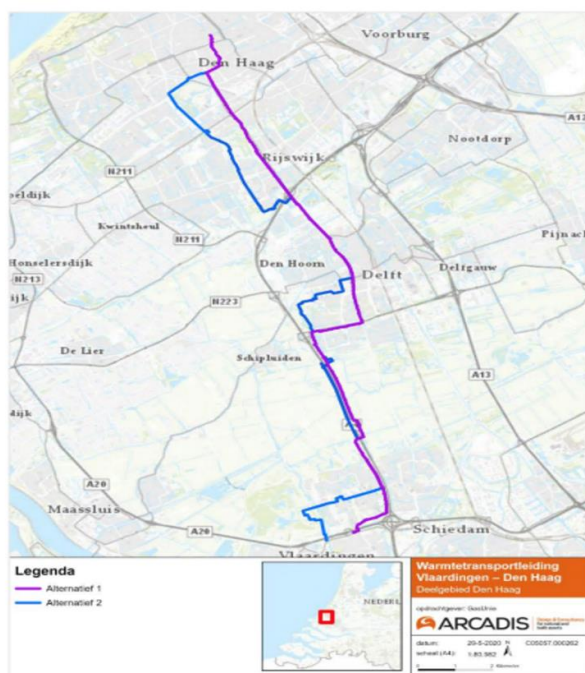
LdM C.V. wil een warmtetransportleiding aanleggen van Vlaardingen naar Den Haag. Aangezien er meerdere besluiten door verschillende overheden moeten worden genomen is er een provinciale coördinatieregeling uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro) toegepast.

Provinciale Staten van Zuid-Holland zijn het bevoegd gezag voor het Provinciale Inpassingsplan. Het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap van Delfland is bevoegd gezag voor het verlenen van de watervergunning. Voor deze besluiten geldt een (vormvrije) m.e.r.-beoordelingsplicht (categorie D8.4 en D15.2 van het Besluit m.e.r.). Vanwege de stikstofdepositie afkomstig van de aanleg van de leiding zijn significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten, en is er een m.e.r.-plicht. Ook zijn er nog omgevingsvergunningen nodig, onder andere voor gemeenten voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Er is daarom gekozen om een gecombineerd plan-/project-MER op te stellen.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Provinciale Staten van de provincie Zuid-Holland – besluit over het Provinciaal Inpassingsplan.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer 3502 op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

Figuur 1: tracéalternatieven warmtetransportleiding

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming door Provinciale Staten van Zuid-Holland. Daarnaast is een aanbeveling gedaan rondom de impact op de ondergrond.

2.1 Gevolgen voor de natuur

Natura 2000-gebieden

Bij de aanleg van de warmtetransportleiding komt stikstof vrij. In de Passende beoordeling is met een AERIUS-berekening onderzocht in welke Natura 2000-gebieden er tijdelijke stikstofneerslag zal plaatsvinden. In totaal slaat in 111 Natura 2000-gebieden een beperkte hoeveelheid stikstof neer. In de omringende Natura 2000-gebieden Westduinpark & Wapenveld, Meijendel & Berkheide en Solleveld & Kapittelduinen is dit respectievelijk 0,25, 0,22 en 0,20 mol/ha. In 80 Natura 2000-gebieden is dit 0,01 mol/ha.

Voor alle gebieden waar meer dan 0,01 mol/ha stikstof neerslaat is bekeken welke habitats stikstofgevoelig zijn. Veel van deze habitats kennen een overbelaste stikstofsituatie, wat betekent dat er jaarlijks meer stikstof neerslaat dan het habitat ecologisch gezien aan kan (overschrijding Kritische Depositie Waarde). De extra stikstofneerslag wordt niet gemitigeerd door het opkopen van andere stikstofbronnen voor compensatie, genaamd externe saldering.

In de Passende beoordeling wordt per gebied beargumenteerd waarom de tijdelijke geringe stikstofdepositie niet leidt tot significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen, en dat daarmee de aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden is uitgesloten.

De Commissie vindt de gegeven ecologische onderbouwing onvoldoende gebiedsgericht om tot dit oordeel te kunnen komen. De trends in de natuurwaarden worden per gebied onvoldoende beschouwd, ook in relatie tot trends in stikstofdepositie en de mate van overschrijding van de KDW. Ook kunnen positieve effecten van bestaande beheermaatregelen niet zonder meer betrokken worden bij het tegengaan van extra stikstofdepositie (in reeds stikstofoverbelaste habitats), omdat deze maatregelen reeds nodig zijn om de natuur in de huidige staat te behouden, of in een goede of betere staat te brengen. Tijdelijke stikstofeffecten kunnen – hoe gering ook – het halen van de instandhoudingsdoelstellingen in cumulatie verder buiten bereik brengen. De Commissie merkt op dat mogelijke natuurlijke fluctuaties in achtergronddeposities van stikstof niet kunnen leiden tot de conclusie dat extra stikstofdepositie geen significante negatieve effecten heeft op het natuurgebied. Uit wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets⁸ met succes wordt doorlopen.

Het MER geeft niet de onderbouwing dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden kan worden voorkomen. De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER een variant te beschrijven die uitvoerbaar is binnen de kaders van de Wet natuurbescherming.

2.2 Impact op de ondergrond

De aanleg van het transportnet WarmtelinQ, en in de toekomst de hieraan gekoppelde distributienetten voor de hogetemperatuur-warmte, heeft veel impact op de ondergrond. Er is sprake van een fors ruimtebeslag in de toch al vaak volle ondergrond in het stedelijke gebied van Den Haag, Rijswijk en Delft. Dit kan mogelijk ertoe leiden dat in de toekomst geen of onvoldoende ruimte beschikbaar is voor andere gewenste ondergrondse functies, bijvoorbeeld vanuit klimaatadaptatie of vergroening. Daarbij komt dat deze warmtenetten een effect hebben op de bodemtemperatuur, hetgeen soms slecht combineerbaar is met bijvoorbeeld drinkwaterleidingen of mogelijk effecten heeft op groen. Dit is voor dit project voldoende onderzocht en inzichtelijk gemaakt, en er zijn mogelijk mitigerende maatregelen voorzien.

De Commissie beveelt aan om voor de toekomstige opgaven een regionale visie op het ondergronds ruimtegebruik te ontwikkelen⁹, om de inpassing van de verschillende ondergrondse functies te optimaliseren en een helder kader te bieden aan nieuwe initiatieven. Te denken valt aan onder andere toekomstige ruimtevragen vanuit de energietransitie, of andere opgaven zoals vergroening en klimaatadaptatie.

⁸ Als uit de Passende beoordeling blijkt dat aantasting van natuurlijke kenmerken niet is uit te sluiten, dan kan een de ADC-toets volgen. Hierin wordt afgewogen: Zijn er Alternatieve oplossingen met minder gevolgen voor het gebied? Zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het moet doorgaan?

Als er geen alternatieven zijn, maar wel dwingende redenen van groot openbaar belang, dan moet er Compensatie plaatsvinden.

⁹ De provincie Zuid-Holland en de betrokken gemeenten.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Vanwege het Corona-virus heeft de werkgroep het plangebied niet bezocht, maar heeft er een digitaal startgesprek plaatsgevonden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Lidwien Besselink

dr. Henk Everts

ir. Paul de Vos

drs. Nathalie Vossen

Eric van der Burg (voorzitter)

Tom Ludwig MA. (secretaris)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Provinciaal Inpassingsplan. Ook zijn er nog andere vergunningen nodig voor de realisatie, zoals een watervergunning.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het om de activiteiten D8.4 en D15.2. Omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven is een MER opgesteld. Er is gekozen om gecombineerd plan-/project-MER op te stellen.

Bevoegd gezag besluit

Provinciale Staten van de provincie Zuid-Holland.

Initiatiefnemer besluit

Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland.

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

LdM C.V.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 5 mei 2021 heeft toegestuurd.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3502](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl